

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÓDICH CATALANISTA

Any 5.— Núm. 179.— Diumenge 17 de Janer de 1904.

LO QUE VOLÉM

«Volém la llengua catalana ab carácter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrecs públics: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi á la organització interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instància's plets y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab enteria llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y estableint que la reserva regional forosa presti servy tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

DOS CARÁCTERS!

II Y DARRER

¿Què hi ha que dir dels caràcters a Espanya? Si son signe segur de nacionalitat, és convenient fixarlos en cosa tant trascendental.

Dit queda què's caràcters de rasa's dedueixen de sa Història, producte del caràcter. Y com que aquest és lo que produceix los fets històrichs, se coneixerá principalment lo caràcter d'una nacionalitat considerant la mena de fets que realisa més a gust aquella rassa, los móvils que l'han moguda a realisarlos, y ls medis o camins encullits pera durlos a la realitat.

Y com que pera probar que Espanya no es nació única, n'hi ha prou ab fer veure que n'hi ha dugas, prescindir de las rassas vasca, gallega y andalussa, nacionalitats perfectíssimas, concretantme a Castella y Catalunya, y apuntant tan sols cada punt, puig necessitaria pera son desenrotllot un llibre.

Catalunya ha triat sempre fets profitos, secdons, casolans, silenciosos: l'industria y'l comerç han sigut sempre son objecte primari, al qual ho ha subordinat tot. Castella prefereix lo llampant, lo sorollós, lo que's veu: las aventuras, la guerra, lo bandoleisme. Catalunya exigia ésser menestral pera formar part del Concili de Cent; Castella prohibia ésser Diputats als còmerts, y declarava «innoble» lo treball mècanich. Aquí fins las conquestas se subordinaven al comerç y la noblesa (estat militar) era de poca vida; allà s'fea la guerra per la guerra y's nobles eran reys omnipotents. Los catalans acaparavan ja en lo segle XVI—los oficis y còmers de Castella, los castellans s'allistaven esbojarrats pera formar part dels tercios de Flandes, d'Italia y d'América, fent vida trashumant y d'aventurer pandillage.

Tots los historiaries d'aquí reconeixen aquesta veritat; y qui vulga saber més, repassi sobre tot las Memorias de Barcelona d'en Campmany. Però la veritat és tan clara, que fins los pochs extrangers enterats de nostres coses ho tenen com evidèntissim. Macpherson (*Annals of Commerce*, vol. I), citat pel norteamericà Prescott, s'entusiasmà ab los catalans per son esperit de comers, superior per ell al dels inglesos, y això que ell ho és. Marinus Liculus, italià, gran amic de Castella, (*Cosas memorables*) s'entusiasmà a la vista de Barcelona, *urbs venerabilis, tutu et pulchra*. Lo ja citat norteamericà Prescott (*Historia dels Reys Catòlics*, p. I, c. II) diu que «el comerç mai fou tingut a Catalunya com cosa baixa, com ho era a Castella» y acaba ab un llach y entusiasta panegírich sobre Barcelona y després de Catalunya (Id., p. II, c. XVI). Dozy, exagerant la nota, diu del poble castellà: «En temps de pau s'occupa aquest poble en lo contrabando... En temps de revoltas fan l'ofici de malfactors... que assassinan sovint a aquells a qui han robat... Avuy José Maria es famós per allà...» (*Histoire des musulmans*, l. II, c. X.)

Los móvils que han impulsat los fets a Catalunya són la riquesa interessada, lo càlcül previsor, lo desitj de passarlo bé, ab aquella aurea meծoriet que tant entusiasmava al gran poeta llatí. A Castella tenen per móvils l'honor vidiros, quixotesch y encarcarat, que té son fonament en un orgull irracional y sus consequències li cauen tot sovint sobre las costelles en forma de colossals pallissas. Aquí l'interès nacional y individual; allà la quisquillositat farolera a lo don Quixot, a lo duch d'Alba, a lo Cinovas. Los catalans, seriosos, grans, acompañats; los castellans, tot alegrós, tot saltironant, tot lleugers.

Tots los extrangers ho reconeixen,

y ja res dièm dels nacionals. Dozy escriu aquestas ratlles, que traduidas perdrien la seva gracia: «Le peuple est gai, causeur, beau, léger; il aime à rire, à chanter, à danser au bruit des casagnettes; il est vain, querelleur et fanfaron; il ne se donne pas une bonne fête, sans que deux ou trois individus soient poignardés» (Ibidem). Navagiero, (*Viaggio fatto etc.*) citat per Gibbon (*Historia de la decadencia del imperio romá*, ll. I, c. I) escribia: «Si'l poder dels castellans fos igual a son orgull, lo món sencer no podría resistirli.» Y afgeix: «Allá lo més pobre pretén ésser noble.» Giovo (*Historia sui temporis*) citat per Prescott, parla «dalla jattanza espagnola», y explica què's castellans anomenaven al rey Ferrán, marit d'Isabel de Castella, *viejo catalán*. Brantôme, citat pel mateix, (*Oeuvres*, vv. I y VI) parla de las *quixotadas* dels castellans y anomena *avare* a aquest rey d'Aragó, «taccagno è avaro» segons lo famós Maquiavelo, al costat de la quixotesca prodigalitat castellana.

Los medis pera realisar los fets han sigut sempre a Catalunya usuals, castellans, humans, fills del sentiment comú y d'una pensa sólida y racional. A Castella ha sigut sempre realitat allò de què *si justifica's medis*; y veusausqui tirant cap a finalitats, moltes vegades fantàsticas, per camins de sanch, de violència, de guerra desenfrenada, heretats, segons Montesquieu (*Esprit des lois*, ll. IV, c. IV) dels mores. Aquí regna'l sentit comú, allà, no l'imaginació (de la qual, contra lo que's creu, los castellans ne són ben pobres) sinó un egoisme idòlatrich y primitiu, propi de no pochs pobles tancats entre montanyas.

*

A Espanya, donchs, hi han, per lo menys, dos caràcters nacionals, dues rassas històricas, dues Patrias. Molts camins portan a aquesta conseqüència, però'l dels dos caràcters és dels més segurs.

Y aplicant aquí la segona de las conseqüències més amunt posades, pot ben dirse que si'n dóna a cada nacionalitat espanyola l'autonomia que sos distints caràcters nacionals demanen; si's vol resoldre's assumpcions baix lo motillo de Castella, és possible, fins és probable, que las nacions germanas vùlgui imposicions seculares y protestin d'una manera contundent.

Y allavora una violència n'haurà produït una de contraria y s'haurà complert una volta més la dita popular: «Qui tot ho vol, tot ho pert.»

JOAN BARDINA.

POLÍTICA CATALANA

Podrà haverhi parers ben opositats sobre la conveniència de que dins del Catalanisme's marquin diferenciaciones políticas, mes no hi ha ningú que pugui negar ab veritat lo fet de que existeixen. Precisaria ésser cego pera no veure una gran opinió catalanista conservadora, al costat d'una gran opinió catalanista liberal y democrática, opinións que han junyat las seves forces pera lluitar enèrgicament ab lo centralisme de tots colors y formes, però que han definit ab claretat sus tendencias respectivas sempre que l'ocasió ha vingut de ferro.

D'un temps ensà, los unitaris de Espanya s'han habilitat ab las rojas vestimentas jacobinas, y posantse enfront dels autonomistas catalans, los hi han declarat guerra implacable, en nom de las ideas modernas y dels principis revolucionaris. Això ha vingut després de la terrible desfeta de las forças conservadoras unitàries, que invocaven en mitj de la batalla los inviolables furs de l'autoritat atropellada, de l'ordre pertorbat anàquicament pel Catalanisme al presentar-se aquest per primera volta, armat de totas armes, noble y decidit en lo

camp de la política d'accio. Al comensar, vá ésser, donchs, lo Catalanisme un moviment plé de rebeldias contra totes las lleys estatuidas, y sus doctrinas foren condemnadas per dissolvents, y ls seus homes perseguits y empresonats com a sectaris perihos. Després s'ha produït un canvi sorprendent en lo criteri y en la conducta dels seus perseguidors. Han callat los homes de govern, s'han arreconat las lleys de repressió, han finit los processos, las presons, las multas, las denuncias; y ha aparegut provocativament la demagogia sense cap més missió que la de presentar al Catalanisme com una escola tradicionalista y reaccionaria, enemiga de las ideas progressivas y del benestar de las classes proletàries, influïda per totas las petites y miserias que poden cabre en l'espiritu de l'home.

¡Cosa maravollosa! A ne'l Catalanisme que, com a tal, és essencialment y únicament autonomista, ningú l'ha atacat per autonomista: los conservadors l'han atacat per revolucionari, y ls revolucionaris per conservador. ¡Y cosa més maravollosa encara! Quan lo Catalanisme lluitava ab los conservadors, los conservadors catalanistes se posavan devant per devant dels seus propis principis escrits en las banderas enemigas. Y quan ha lluitat ab los demòcrates, no hi ha hagut cap demòcrata catalanista que no combatés descobertament a ne'l que proclamaven desde'l camp unitari las idees liberals y democráticas.

Aquestas singularitats que poden semblar a ne'l esperits superficiales complertament inexplicables, tenen la seva justificació en la diferència radicalissima que existeix entre la política idealista y dogmàtica dels pobles castellans, y la política positiva castellana, que és la que ha seguit y predicat l'autonomisme desde sa primera aparició a la vida pública.

En los pobles de formació particularista, com Inglaterra, los Estats Units y la nostra Catalunya quan no dirigien la seva política desde fòra, los conservadors tenen un sentit històrich y ls demòcrates un sentit positivista, que's diferencia totalment dels conservadors y dels demòcrates dels pobles idealistas com Castella y França.

Fixeuveshi: los carlins y ls conservadors a l'espanyola, los lleigitimists y ls moderats francesos, ne parlant molt de la forsa incontrastable de la tradició y del respecte que's dèu als drets històrichs; però quan giran la vista a lo passat, no és pera buscarhi las arrels, los fonaments de las institucions socials y políticas modernas, sinó pera justificar las seves pretensions de que l'Humanitat comensà un moviment cap endarrera, y adopti novament las formes vellas. Y és que no tenen lo véritable sentit històrich, lo sentit de l'evolució y de la vida de las societats humanas. Pera ells, lo que ha sigut abans no és un precedent necessari de lo que és avuy, lo que ha sigut abans és un ideal a realisar, una teoria de govern, una bandera de partit, un dogma que fataltament ha d'imposarse, encara que sigui violentant l'estat de cosas actual. Veusausqui perquè encara hi ha qui demana, en nom dels sentiments tradicionals, la restauració de las monarquías absolutes, que ja en son temps cumpliren la missió històrica de desballistar lo règim feudal de l'Edat Mitja, com hi ha qui defensa, en nom de las ideas conservadoras, que deuen sobreposar a ne'l drets dels pobles los interessos de las monarquías constitucionals hereditàries, que han sigut històricament y són encara en moltes bandas, una transició cap a formes de govern més avançadas.

Los demòcrates dels pobles idealistes rebutjan lo passat, com si tot ell fos un somni febrós de crims, d'injusticias, de disbauxas vergonyoses, com si l'Humanitat comensà ara no-

vament la seva vida, y buscan l'ideal en un pervinque que ells imaginan de perfecció absòluta. Una vegada l'han elaborat filosòficament lo seu ideal de perfecció, lo converteixen en bandera de partit, li aixecan un altar, lo declaran sagrat y inviolable, y tractan d'imposarlo fanàticament valentse també com los seus contraris de la forsa tirànica de la llei o de la brutal violència de les armes.

Quan diferent és la naturalesa d'aquestas dues grans tendències, conservadora y democrática, en los països de formació particularista! No s'hi veu en ells desenrotllar-se y creixer els partits demagògics ni's absolutistes, perquè ni's conservadors extreuen teories de l'Història, ni's demòcrates las inventen pera enmotllarli després la realitat present. Recullen aquells de lo passat tot lo que és viu, y ho sostenen no més a títol de que es viu, de que encara està arrelat a la conciència popular; estudian los demòcrates positivament, ab los procediments que avuy imposa la ciència, los elements històrichs recollits y defensats per altres, y a la llum d'un ideal, que no pretén realisar del tot ni en un determinat moment, los modifiquen y favoreixen la seva evolució cap endavant ab un sentit indefinidament progressiu.

Es veritat que hi ha algunes vegades una oposició circunstancial, una lluita més o menys violenta entre conservadors y liberals, sobre l'oportunitat de fer certes reformas. Però no pot negar-se que en los procediments de las dues tendències particularistes, s'hi nota clarament una enlairada y pacífica cooperació pera realisar l'obra política y social, com no pot negar-se que en tots dues s'hi observa un esperit de llibertat, de respecte a la vida de tot lo que existeix, d'autonomia, en una paraula, que manca absolutament a ne'l partits idealistes. En aquests, un dogma devant per devant d'un altre dogma, fa inevitable una tremenda lluita, una perpetua oposició entre dos ideals irrealsibles, y així los pobres viuen inquietos y neguitos, corsecats per las febrades imaginatives que se'ls emportan.

A ne'l particularista se'ls hi fa l'accusació de que no senten los grans ideals humans, de que no treballan més que pels interessos miserables de la localitat a que pertanyen. Res més injust, res més contrari a la veritat dels fets y de las cosas. Los grans ideals humans, los particularistas potser no'ss predican com los altres, però s'inspiran en ells pera dirigir la seva acció política y social, y ls fan més viables y més pràctics donant absoluta autonomia a las entitats que per la seva naturalesa venen criadadas a realisarlos en lo possible. Segurament a Inglaterra mayá parlarse tant de la llibertat dels homes com a França, però els inglesos varen tenirla cent anys abans la llibertat, y varen obligar a las nacions idealistas y predicatoras, a abstendres per sempre més de fer l'infame comers de carn humana. Los Estats unitaris proclaman ab crits estridents la llibert religiosa, y en nom de l'ideal religiós perseguixen a las iglesias y a las seccions; invocan a cada moment la llibertat científica, y en nom de l'ideal científich s'apoderan de l'Universitat y monopolisan l'ensenyança; se donau aires de resoldre las qüestions socials, y en nom de l'ideal social imposan solucions nascudes de las doctrinas que'ss governants professan. Sempre la coacció y la forsa embolcallantse ab lo rotatge magestuós de l'ideal.

Procediments ja arreconats, procediments de la velluria, los de voler realisar los grans ideals humans per medi del poder polítich. Lo progrés és obra de la selecció continua; las atribucions dels governants en las societats primitives abarcavan tots los fins de la vida humana, y avuy los pobles progressius van eliminant de mica en mica de las funcions del Govern públich, tots aquells problemes

que realisació ecorrespón naturalment a determinades entitats autònoma.

Per aquí sí que's camina dretament a un ideal superior de cultura individual y corporativa, fent cada dia més innecessària l'aberrable tutela que sobre moltes esferes de la vida exerceix l'Estat polítich. No s'hi camina certament tornant a aixecar, devant de las nacions modernes, banderas de dogmas que aspiran al govern pera imposar-se, banderas d'odi y de rancuniars portadas al combat pels que senten la desesperació de l'impotència: de l'impotència de donar vida a lo que no la té sinó en los cervells dels metafísics de l'esquerra, de l'impotència dels metafísics de la dreta, obstinats en ressucitar lo que ja és mort y está enterrat en los abismos insòndables de l'Història.

Hi ha, donchs, una oposició substancial entre la política idealista dels unitaris a l'espanyola, negres y rojos, y la política particularista y positiva dels demòcrates y dels conservadors a la catalana. S'anomenaran aquells autonomistas pera no contradir los sentiments de la gent d'aquesta terra; mes ab los seus actes aniran demostrant que són tot lo contrari. Per amagar que ho duguin, s'orígen per tot arreu l'instint despòtic, absorbent, intolerant, que és la característica dels polítics de las nacions idealistas. Lo proselitisme dogmàtic engendra fatalment definidors y mestres infalibles; l'estat de lluita crònica fa neixe entre i pone l'esport disciplina militar, la sumisió cega y absoluta a l'autoritat dels quèfes.

Es d'esperar ara que devant de la situació creada a Catalunya, las dues grans agrupacions del Catalanisme, la democràtica y la conservadora, afirmaran cada dia més las seves especials tendències, y treballaran separadament y ab un sentit superior de cooperació, pels drets y pels interessos de nostre poble, sens apartar-se mai de l'esperit particularista y positiu de la política catalana.

ILDEFONS SUÑOL.

(De *Joventut.*)

Carta oberta

Son, amich Fred, las alabans que'm tributa en sa «Carta oberta» asperóns que m'incitan al treball pera mereixerlas y estacar que'm marcan lo camí de mos devers.

Tots estem conformes en que hem perdut molt temps y ara cal corre pera posarnos a ratlla. Nostre patria fa molts anys que's camp estèril y ni siquiera s'enrogeix de vergonya veient esbadillar-se hermosas flors en altres nacions ahont may falta qui dóna llum ab sa potent intel·ligència y qui posa en moviment lo cervell de l'humanitat ab obres prodigiosas.

Però... deixem als estrangers, perquè si ns cridan l'atenció sus coses y envejosos volén portarlas a nostre casa, trobarem que no passan per la porta per ésser estreta la portalada. Som espanyols, y si'l relloge del temps marca'l segle XX, las agullas del nostre senyalan fètxas molt més atrassades.

Comprend que tractantse d'enderroc l'Escola antiga's girin furiosos defensantla los pobres d'esperit que's troben bé devall sa taulada y mirin esporuguts los pares com cauen las parets de lo que's creyan que era temple d'ensenyança y no era més que un kinderhort (1) que de res serveix, y uns y altres, aferrats a la rutina per fondas arrels, encara que gaudint los beneficis de la mellora, sols respondràn brufols maleint a qui's fa sortir de carriola per seguir camí més plà; però si la palanca d'Arquímedes, com diu vostè, no és prou poderosa pera fer saltar las arrels dels arbres que xupan y no

(1) Assilo pera guardar los noys fòra de las horas de classe.

ORFEBRERÍA RELIGIOSA

DE LA
ANTIGUA FÁBRICA
DE LITOGRAFÍAS Y TALLER
de BRODATS
Fills de Miquel Gusi
BARCELONA

Artística para Salones
en Bronzo

Bronzo-Or

Plata Santamaría
de la casa

A. y R. Santamaría
BARCELONA

J. CABALLÉ Y GOYENECHE
TARRAGONA
Teléfono, 42

RAMBLA DE S. JUAN N° 48

ORNAMENTS D'IGLÉSIA

La sessió de l'Arqueològica

produïxen, tenim la dinamita pera destruir lo que fa nosa, y la fe y la voluntat que encara es més fort.

Per la regeneració de nostra patria l'únich remey que hi ha és l'educació integral de l'individu: millorar son cor, desarollar sus potències, educar sus sentits, fortaleixer sus membres, fent de tot ell un ser apte per ocupar un lloc d'utilitat dans la màquina social... Si bastessin los coneixements que fa cent anys bastava, podrian las escolas seguir endormiscadas sa tasca trayingent los fruixs més o menys madurs que la societat acceptava com a bons; però l'humanitat marxa, s'aprecia a l'individu no per lo que sab, sinó per lo que pot, los temps del trivi y cuatrivi no tornaran y convé enmollarlo tot a les actuals necessitats.

Als Mestres toca millorar l'ensenyansa primària, com als professors de segona la seva y als de facultat l'universitària: però no s'haurà abusat la tasca, no, en la formació de l'individu hi contribueixen tres factos principalissims: l'escola, la família y la societat.

La societat dèu meliorarse molt y moltíssim, sinó resultarà treball perdut lo del Mestre y'l de la família; moltes de las costums, periòdichs, revistas, llibres, comedies, diversions y manifestacions de l'Art que avuy s'estilan que fomentan són sempre medis de cultura? Tenen de meliorar-se molt lo Clero, lo Parlament, la Milicia, lo Professorat, la Magistratura, los Polítics, los Artistas... los governants y governats, los administrats y administradors: la Patria. Que cada fu fassi lo que degui treballant en sa propia esfera, no pera viure com afir, sinó procurant enairar-se, mirant sempre'l progrès, seguint a tot esdeveniment lo camí que senyalà el deber, no escoltant los cants de sirena de l'utilitat y del plaber.

La família, que tantas ventajas educativas té la vida en són si, ca si casi hauria de comensar per establir-se; tan fluixos están los llaços que lligan als individus que la forman que en pocas llars trobariam la escalfor propia del mutuu amor, de aquell jurat al peu de l'altar sant.... No's creguin los pares que havent portat los fills al món hiagin acabat sa missió, no; fins los irracionalis fan quelcom més. Lo Mestre comp'erta als pares però no's supleix; lo joi de la paternitat obliga, a més a més de mantindre als fills, a educarlos segons l'idiòsincrasia de las famílias, imprimint fesomia propia y tradicional als individus. Los fills a casa may han de destorbar, als pares tocar procurar lo medi.

Los Mestres procurarèm cumplir nostre deber: comprenem que nostra tasca es pesada y trascendental; los resultats potser no respondràn a nos tres desitjos, perquè, som ferrers que hem de forjar l'inteligencia y'l cor de vostres fills y ns prenen l'enclusa, y no's donan martells; som mestres-decasas que hem d'aixecar lo palau de l'Educació y no's donan maóns, y ns roban la pedra, y no tenim calis; hem de fer pà sense farina, com tan galanament diu voste, amich Frej, en sa hermòsa carta: però, encara que siga ensengrentantmos las mans farèm pà. Nôstra perfecció sols se deurà a nostres es'orsos: cumplirem nostre deber... Faran lo mateix la familia y la societat.

JOAQUÍN PANADÉS.

al Dr. Valls cada vegada que finia's ben tractats períodes de son llarg y il·luminós discurs.

Consistia son treball en la descripció de l'iglesia vella de Pia de Cabra, monument antiquissim y joya de l'art arquitectònic cristian de las primeras èpoques, maltractat pel temps y pels homes, exemple vivent com molts altres n'hi ha de las passions humanas y del trist grau de cultura a que havia anat baixant la nostra pobre terra treballada per tota mena de guerras y de lluitas dignas de salvatges.

Felicitem de tot cor al Doctor Valls y al felicitar-lo ho fem ab dos motius; lo primer perquè ha fet veure que's coneixements històrichs y arquitectònichs que posseeix no són de menys quantia, no són los generals que s'ensenyan per las aulas y que donan un lleuger tint de cultura a quils sub, sinó perquè ha demonstrat que sa il·lustració passa's limits ordinaris de la gent coneixedora; perquè coneix l'art, lo sent y li professa la veneració que ea totes las manifestacions li guarda tot home de valua; lo segon, perquè son discurs ab tot y esser solzament una manifestació de persona erudita ha sigut robli, enterament dedicat a l'idea nostra, a l'idea de la patria que en tots sos períodes apareixia plena de fe y de vigor extraordinari. Això fa que'n complaguen a demostrarli nostra gran sati-facció y que'l saludem encoratjanlo.

Seguí en l'ús de la paraula distingit l'avocat barceloní D. Erasme de Janer, llegint un treball que podem classificar de benedicti, sobre la vida de l'Infant d'Aragó D. Joan, fill del Rey En Jaume II. Poch ne podèm dir d'aquest estudi que es més del domini de l'Acadèmia que del nostre, sols nos toca felicitar coralment a son autor, puig demostrar uns coneixements grandissims, una eruditio extraordinaria y una paciencia a tota prova.

Encarregat l'Illustre Sr. Dr. Balcells del discurs de gracies, ho féu com ell ho sol fer. Després de demostrar un ingeni utilissim en la primera part de son discurs, part que la concurrencia celebrà extraordinariament, entrà de ferm en lo fons del tema sobre'l concepte de patria que's proposava disertar: concepte grandios per excelència, d'actualitat sempiterna en aquest país, concepte que tant ha apassionat y apassionarà's homs.

«Patria universal, patria grande, patria chica», fins ahont arriban cada una d'aquestas paraules, quina coneixó pot haverhi entre elles, resultats positius que'n yenent d'entenderlas de diferent manera. Tot fou analisat y tot discussit ab enlairada rahó, trayentne afirmacions ben pràcticas y ben llògicas. Cap a l'idea regionalista's dirigian los rahnements del distingit canonje; lo seu discurs respirava també lo mateix aire; lo mateix perfum encisador se'n desprès de cada un de sos paràgrafs brillantissims, y la mateixa corrent de simpatia que de bon principi de la festa s'havia establest entre actors y espectadors no s'interrumpia, ans al contrari, augmentava d'intensitat y de germanor eomptadament catalana.

Rebi'l distingit magistral d'aquesta metropolitana iglesia's nostres cumpliments més entusiastas; may l'havíam escoltat ab tant de gust y joia.

Satisfet pot estar lo Sr. Querol y sus companys de Junta. Han fet resucitar un mort, que ben morta era l'Arqueològica de Tarragona, que com altra au Fènix n'ha eixit de sos propias cendres ab mellors alas per poguer estender son vol magestuós a la sola veu de sa Junta, sabia y laboriosa.

Comentaris

Notas

Una comissió de metges que recorría cert barri de Madrid, molt castigat per la varola, pera empeltar la idem, fou rebuda tan carinyosament... que si no tocan lo dos més que depresa, los arrossegan.

Ben fet; ves qui's feya interesar per la salut d'aquells veuhins que potser encara hi troben gust en las picos que produueixen las erupcions vauioses.

D'altra manera los haurian rebut si en lloc d'anar proveits de llanzetas y tubos de línia, haguessin portat un guitarro cada hú y cantant algun dels famosos couplets, que tan de moda estan a Madrid, en l'actual moment històric. Lo siempre pastas, hi hauria escaigut d'allò mes bé, y es ben segur que aquells benaventurats veuhins haurian aplaudit a riabi.

Encara no fa vuit dies que'l sonajeros (Maura aplica aquest calificatiu

als rotatius de Madrid) posavan lo crit al cel per las atrevidas manifestacions que'n Silvela feu al correspolat de La Discusió de l'Habana, quel mateix poble de Madrid yls propis sonajeros s'encaregarán de donar la rabó a nen Silvela. Aquest deya que això es un país de toreros y genero chico, y que no cal pera en reeneració de cap mena.

Clar que en Silvela no va descobrir cap continent, ni una mala isla, perquè avans d'ell ja ho sabia tothom; però pocas vegadas com ara s'havia demostrat tan clarament la classe de genero chico que domina en aquest pais...

Lo gran succès no cal explicarlo, perquè tots vostres saben que lo dels couplets es la gran actualitat del dia. Los sonajeros omplen columnas y més columnas y de la magna qüestió se'n fa dependir o poch menys la salvació d'Espanya, l'enderrocament de en Maura, y per poch que la cosa se enredi... hi pot haver la gorda.

Y tan gran rebombori per uns més couplets! Dedicadament en Silvela's va equivocar: no es un país de genero chico sino de genero insino... y en prou feynas.

Llegim en un periòdic de Ferròl: «La marinera de los buques rusos que zarparon de este puerto dejaron sembrado el pueblo de monedas de oro falsas. Se formuló la correspondiente queja al alcalde».

Segurament los russos devian seguir que als tripulants de l'esquadra anglesa que recorregut los ports del mediterrani los hi circaren lo mort de tota la maneda falsa que's hi pogueren endossar, y abans no ho fessin ab ells, resolqueren pendrals ferrolans per primos.

Vaja, per una gent tan seria com són los russos, la broma, dich la il·lòs, resulta massa pesada. Al menys en lloc de monedas d'or falsas las haguessin donat de plata... com nosaltres.

Bibliografía

Culte Popular a la Mare de Déu. Notas Folklorich-Mirianas, ordenadas per VALERI SERRA y BOLDÚ. Vol. en 41. de 21 1/2 X 15 cm., 146 pp. Imp. Mariana a c. de Ramón Ferré. Lleyda. 1903.

De las premsas catalanas, consistant en activitat, a remeses van sortint a faró obras y més obras que sortint a faró obra y més obras que es un bé de Déu, y en tanta abundancia que, a esser possible veure compiladas en estanterías las que se han estampat d'uns anys ensa, y, més encara, desde la restauració dels Jocs Florals fins ayunt, qualsevol creuria que sense un moment de vaga las màquines de Catalunya han anat dia y nit.

Emperò encara que'l fet es innegable, com ho testimonejan las nostres bibliotecas yls catalèchs dels nostres bibliòfils, ni totas són amparadas per la fama d'igual manera, ni'l poble las reb totas ab los mateixos aplaudiments, precisament perquè no s'ho mereixen tots.

Hi ha llibre, no obstant, pel que la sola firma de l'autor es un èxit, altres que's portan la sort en si mateixos, y no'n mancan d'afortunats per lo oportüns; y quan Déu permet que una trinitat de qualitats consemblant s'ajunti en una sola obra, la fama es la que s'encarrega de trompejarla y senyalarli ab pedra blanca l'època de l'aparició.

Tal resulta ésser l'obra que tenim rebuda de l'escriptor y entusiasta folklorista en Valeri Serra, al qui no se li poden escassejar los elogis per questa novella y última hermosa producció de folk-lore-Mariá, ja que la justicia y'l bon sentit per él reclaman tota alabansa, may renyida, ni en públic ni en privat, ab l'amistat noble y sincera que'n uneix.

En efecte: la firma del Sr. Serra ja es tot un èxit dintre'l camp del folklor, sobre tot entre'l que's preocupan de las cosas de la patria y especialment pels lletres erits que corpesos de la sabiduria popular, van perllucant dels calendaris, revistas y periòdichs los varis y múltiples treballs que d'aquesta mena de cosas habitualment s'hi publican, entre'l qual s'ha acentuat lo seu nom, essent ayut dels més ben reputats novells mestres en lo folk-lòr català, per haver escrit de boy quasi totas las branques y manifestacions llurs ab tanta constància, enginy y amor, que com a tal se'n coneix als quatre vents de la terra patria. Per reconegut y entès folklorista varias vegadas li ha donat entra'l benemerit Centre Excursionista de Catalunya aplaudintli's súus treballs, las entitats de la Mariana y Jocs Florals de Lleyda li han otorgat envejades joyas, y, com aquestas, los paladins tots de la

nosta premsa, s'han sentit orgullosos de las galanes produccions folk-lòr que l'amich Serra, a las més petites insinuacions, los ha ofert de lo molt que't en cartiera.

Evidentment donchs a l'amich Serra se li ha reconegut y se li reconeix per tothom una competència suma dient'l camp del folklor, y si avuy ja sols lo seu nom pot ser l'èxit d'un lliure, no es que'l públic s'hagi errat ben clarament l'evidència ab son llibret del Culte popular a la Mare de Déu, premiat ab joya en lo certamen de la Mariana del 1902.

Apesar dels elogis que se li han tributat, que són molts y justos, a haverse publicat l'obra del Culte popular a la Mare de Déu no com de pàtial autor o d'autre, sino com de desconegut anònim, jutjant per lo que val y pel coneixement pregón que suposa, es fácil y prou segur que se li hauria sigut més abundant en cara en elogis y alabansas, perquè verdaderament que per agavellar una obra com aquesta, sois ab lo temps escàs concedit per una crida de certamen, se'n necessitan molts de reunits de materials y ben estudiats, conegeuts a fons, pera ordenarlos a un fi comú essent així diversos en si mateixos. Y és que l'amich Serra sentinte ab vocació pel conreu del folklor, y seguit las petjades de aquells primers grans mestres que plantaren las fitas entre'l hermois y las runas a l'endevenir y esser los vidents de la renaixensa patria, ha sigut constant y molt aplicat en fer sos estudis sobre'l nostre poble y ab son caracter tan ferm com bondados, s'ha fixat en sus costums, en ses cançons, en sus maneras de dir, en sus oracions, ha escutat sus rondalles, i ha observat sus jochs d'infantes, li ha preguntat per las llegendas, y veient per aquest medi com en transparencia clara l'ànima vibrant, latent y rediviva de la patria que tant ell estima, embadit d'entusiasm, per totas parts y en tot moment, apuntant y recullint sens may cansarse, ha fet del poble son camp d'estudi, y de sus manifestacions populars son més desatre observador.

Solzament això s'explica que a les molt variadas composicions de tan diferents gènres literari-populars que forman l'obra Mariana de que parlem, les hagi pogut y sapiguer enllaser en un sintètic tan admirable y encisador, resultant d'aquí que'l Culte popular a la Mare de Déu, es la més veritable prova de la competència y maestría que té l'autor en aquell ram de la literatura, y que ha fet una obra tal que's porta ella mateixa la sort y la fama, com li reconeix tothom.

Jutjis sinó per aquest sumarissim sumari que fem del llibre. Després d'un parell de planas de pròlech en las que l'autor sembla encara doleres de que sa obra no surti més acurullada de materials, y fer quatre mots d'explicació, comensa per las Cansons de cultir olivas, bellissima col·lecció que en número de trenta set forman la part més grossa; segueix un manollet de las Cansons de ronda; després venen unes quantas Cansons de pandero, las que involucran molt hermosas tradicions (de las que l'autor ne té ja en estampa tot un tomo que cridarà fors l'atenció del públic); las Cansons de Nadal de las que sols hi posa tres, deixant los Romans d'igual assumpt per lo Romancer; las Cansons de bres; tot un bonich ramell d'Oracions populars; y altres Oracions a la Verge en determinadas invocacions; venen després las Llegendas, que es una secció molt delicada; una pila de Jocs de nens y nenes, un'altra secció molt escayenta de Tradicions y Rondallas, y acaba l'obra ab los Afors, tot maria y eminent popular, que respon al fi de l'obra, y diu ben a les clares lo arrelada que es y ha sigut en tots temps la devoció que a Maria Santissima ha tingut lo nostre poble, axis dintre del temple com en las treballades, tant en sus horas d'esplay com dintre la llar, y al camp y en totas sus maneres de fer y de dir.

Emperò ademés de las sòsides qualitats que ennoblien lo llibre d'en Valeri Serra, al Culte popular a la Mare de Déu l'adorna la gran oportunitat en que ha aparegit al públic, que no sembla sinó que la bondat de caràcter, la pietat, la devoció y la fè ardent que sent y té l'autor, sobre manera envers Maria Santissima, hagi sigut l'arbitre màgic que'l guies en la tasca de l'obra en qüestió, per estar a punt de volar pels quatre angles de Catalunya, quan tots los cristians del món se preparan a celebrar lo jubileu de la Inmaculada. L'amor a la patria, que l'amich Serra sent viu y ardorós dins son cor piadosament catòlic, hi està tan ben entès en aquesta obra,

Xacolates POBLET, de Tarragona

Aquesta antiga fàbrica pera complauent a sa nombrosa parroquia de Barcelona, ha establert en aquella ciutat un dipòsit, ahont los clients hi trovarán surtit de totes las classes que fabrica la casa **Poblet** y als mateixos preus que aquí.

Lo dipòsit està instal·lat en lo **Colmado Pelayo**, Rambla de Canaletas, 9, Barcelona.

que llegintla tan estrany fóra que un simple creyent s'hi sentís catalanista, com que un simple catalanista se hi sentís devot de la Verge, puig que lo víncle estret dels grans afectes del nostre esperit nacional, de fè y de patria, en lo llibre *Folk-lòric-Mariá* del Sr. Serra s'hi fa patent al més obstinat y convens al més incredul.

Qui posa'l seu nom al peu d'un llibre d'aquesta faissó que tant s'ho val absoluta y relativament, y que tanta eficacia inclou així en favor de la religió dels nostres passats, com de la terra que's vegé neixer, pot ben estarne de satisfet, que a més dels elogis y aplausos del dia, y de les felicitacions que sabem ha rebutjat de persones molt entesas, rebrà les benediccions de Déu y de la Patria, que és ja arribar ahont no tots los autors arriban; y si's tractés d'altra persona no tan coneiguda com lo amic Serra, tot felicitantlo y de pas, li adveririam que ara no's dormís demunt dels llorers guanyats, però com ell es de la casta dels Milàs y Fontanals, Aguiló, Alcover y demés mestres en lo folk-lòric, ferms y acutius y coratjosos en lo treball, cal donarli per son *Culte popular a la Mare de Déu* las més expressivas gràcies y una forta encaixa y la més intensa felicitació.

X.

Notas d'art

La plassa d'ajudant dels Museus de Bellas Arts

H

Tinch fet lo propòsit, lector amic, para no cansarte massa, de ferent gracia de lo que'n podrà dir del segon y tercer exercici del concurs. Deixarem senyalat que la part teòrica s'acabà ab la classificació d'un objecte d'art designat per la sort d'entre els quell tribunal indicà. Aquesta vegada la papeleta que sortí de l'urna no's mostrà tan comunicativa, de bon tròs, com la del «Sant Jordi»; deya senzillament: «Una encuadernació», y rès més... bueno.... Indicarem de passada que aquesta enquadernació se rediu a una reproducció en guix d'una tapa d'un llibre antic: és a dir que l'enquadernació que deya la papeleta no fou tal enquadernació. Me sembla.... no és que mi vulga fer fort; y en descàrrech de la meva consciència, passarem pel *mejor* parecer dels senyors del tribunal.... L'exercici següent, primer dels pràctichs, que passarem també per alt com ja hem deixat convingut, consistí en la reproducció de la estatueta dita de Carlemany, procedent de la Sèu de Girona. Los tressars dels concursants en aquests exercicis pràctichs, segons diuen, seran exposats al públic; y'l públic ja jutjarà.

Passém dochs al darrer, que's menys un xich mes d'atenció que's altres, tant per lo que és en sí com per lo que significa semblant pràctica; per las malesas que aquesta pràctica ha fet, per las que seguirà i si no s'hi posa un remey, y per la cultura artística, en fi, que demostra per part dels seus patrocinadors, gent perillosa per l'art y mes encara si's considera los cárrechs que desempenyan alguns d'ells. Vejemho:

Deya! programa: «Quart. Exercici pràctic de restauració y reparació d'un objecte artístich, presentat pel tribunal, dintre de l'especialitat que l'opositor indiqui.»

Ja'm sembla, estimadíssim lector, que sento preguntar: — Y bé, donchs, que hi há de mal en això? Si un quadro, una escultura, un objecte d'art qualsevol, degut a l'acció del temps o al abandono en que se'l hagi tingut, se trova en tal estat que no hi medi de conservarlo sens recorrer a la mà del restaurador, ¿qué s'ha de fer? Deixarlo que s'acabi de malmetre? — També jo, com tu, viviam en la més santa ignorància del món! Tu ignoras, pobre amic meu, que lo que era patrimoni d'unas classes educades ho és avuy d'un qualsevol fil y betas enriquit; que las pràcticas artísticas son pràcticas industrials avuy dia; que's cotisín y s'acotan al temps y que l'Arrendataria arrel en

qui paga és lo criteri que impera; que ls artistas mercaders s'han constituit herèus d'aquells mercaders artistas que honravan a la seva època, y no tant sols mercadejan ab lo seu art estrafet, sino que, atenent al negoc, estrafan l'art veritable que'n llegaren nostres avis....

No n'hi ha prou, segons las corrents que imperan avuy dia, en que una tela malmesa se la posi en condicions de defensarse de l'accio destructora del temps. No n'hi ha prou en reforçarla si no té prou resistència: s'ha de anar més endavant, — més endavant, segons ells, — s'ha de fer quelcom més que netejarla, fixar los escrotos y reforçar lo teixit, o bé si és

pintura sobre fusta y aquesta los corchs l'han minada, s'ha de fer quelcom de més que trasportar la pintura.... Aquestes novas corrents han donat peu a que tingües vida pròspera a Barcelona l'ofici de retocador d'obras d'art. Rasser de gent fracassada; no's refian de bon tròs del seu propi valor com de la possessió d'un secret, d'una pasta o d'una cola desconeguda dels altres. Llur falta de respecte a las obras que han de cauren a sas mans, va de parrella ab l'ignorància de certa mena de gent que's diu intelectual; ab tant botigueter enriquit com campa per la culta capital de Catalunya, usant y fins abusant del benestar y'l talent que proporciona'l capital adquirit pesseta sobre pesseta.

Jo afirmo que hi han quadros vells a Barcelona, que no's coneixerian ni els seus mateixos autors.... Tal es la falta de respecte, que no's limitan ja a repintar la part borrada, sino que, per la cosa mes sencilla se repinta un tros de tela y no's mira si en aquest tros hi ha una cara o una figura sencera. La qüestió és presentar la pintura com si hagués sigut guardada en una capsa. ¡Qui'n fàcas de la patina! Sempre quedará lo recurs d'un secret d'anomenada pera estendrehi novament una patina possissa....

Recentment s'ha adquirit pel Museu un quadro de Ribera, un Sant Bartomeu, magnifici a tot serho. Donchs bé: en aquesta hermosa pintura, s'hi observan al primer cop de vista alguns petits espais retocats ja de fetxa molt antiga. Son fets ab tan poça trassa, que's delatan ells mateixos tot seguit; y, ab tot, un se'n alegra de sapiguer a que atendes. Altrament, si rau a mans d'un retocador a l'ús, tant aquests atentats com altres que se li esperan, quedan ben amagats sota'l timo de l'adop, com hi quedará també bona part del caràcter d'aquella obra magistral.

Prou que ho veurém si Déu no hi posa un remey. Y no cal esperar seny de altre cosa del criteri de la Junta del Museu de Bellas Arts, que exigeix per ocupar una plassa d'Ajudant als Museus, que's tingan coneixements d'aquesta mena d'ofici.

Jo t'asseguro, lector, perquè ho sé de bona tinta, que no volia dir altra cosa aquella condició quarta de les bases del concurs, que deya: «Exercici pràctic de restauració y reparació d'un objecte artístich presentat pel Tribunal.... etz.... etz....

QUIQUET.

NOVAS

La qüestió de consums continua essent tema de totes las conversas, sense que, desgraciadament, apunti en lloc la solució que tothom desitja. A l'Ajuntament, segons hem sentit dir, hi ha grans esperances de que's conseguirà la rebaixa del cupo, ab lo qual poca cosa's guanyaria si continués la Companyia Arrendataria que ab sa odisosit y rigorisme allunya tots los elements de vida de nostra ciutat. Ademés; si l'experiència ns demostra'l poch resultat de totes las instàncies y comissions enviades a Madrid, perquè ara no s'ha de desconfiar de la rebaixa y no's cercan altres medis més pràctichs compatibles ab la mateixa rebaixa?

Molt temem que vagi passant temps y que l'Arrendataria arrel en

aquesta població, puig que seria la més gran de las nostres desgracias. Però si per qui pot y hauria de voler no's procura realisar o fer pràctica l'idea que ha dominat en las reunions dels Gremis y de las representacions de las entitats tarragonines, això és, de sustituir l'actual arrendataria per un Concert gremial ab las bases que la bona fè y l'experiència aconsellen, creyem que estem abocats a grans conflictes que poden portar días de dol.

Cal que tothom fassi tot lo que pugui pera evitarlo y més aquells que están revestits d'autoritat.

Vaja, que a l'*Herald* tindrà de canviar la capslera, perquè'l nom de *Tarragona* no li escau massa bé, que diguem. Podrian rebatjarlo ab lo nom de *Herald de Arbeca*, però com d'aquest nom ne podrían protestar los veïns d'Arbeca, tal vegada'l més apropiat serial de *Herald de la Mancha*, en consideració de las moltes quixotadas que comet lo confrare, probablement per oblidarse que's publica en terra catalana.

Mal camí segueix lo confrare. Las bravuconades, lo desafiar a tothom, lo sostindrà polemiques poch sèries, sols pel gust de qui las sostè en contra dels interessos de la fracció política que representa, lo volguer donar lliçons de patriotisme, quan qui fas dóna porser las tindrà de rebrer, y altras intemperiancias per l'estil, diuen molt poch en favor d'un peridiòch que vol passar per conservador, defensor de l'ordre y de la religió.

Aquestes campanyas ridícules, iniciades sense tò ni só, ab desconeixement absolut de la terra que's trepita, y sempre ab admirable inopportunitat, produiran los seus naturals fruits en días d'eleccions.

Ara si'l confrare's proposa fer mal veurer a en Morenes y prepararli'l terror pera que despresa lo trobi sembrat d'enemichs,... allavors confessarem ingenuament que la política que segueix l'*Herald* és adaptada admirablement a aquesta línia de conducta.

Segueixi, donchs, lo confrare fent lo Quixot, per no dir lo burro, que tal faràs, tal trobaràs.

— Ah! y al consabut *colaborador* recomanarli que segueixi fent *viajes al cielo* y que deixa las coses de la terra, que no ensopigarà tant.

La Opinió de la Província, per lo vist, se vol fer passar la tristesa que li produceix l'ocorregut en la constitució de l'Ajuntament, atacant una y altra vegada a nostre estimadíssim amic lo regidor catalanista senyor Ixart.

Això veiyem que un dia li diu separatista—rucada, que ja está passada de moda y no s'ha por a ningú, com no sigui a algú inconsult Quixot,—després s'escriueix que de qui's primer tinent d'Alcalde, y aquí si que té rahó de sobras de planyers, puig si ho hagués sigut qui *La Opinió* volia, l'Ixart s'hauria hagut de pintar la tan codiciada vara, y, per últim, troba també motiu per criticar a nostre amic per haver proposat que s'ampliés la Comissió d'Hisenda ab altres regidors pera estudiar lo magne problema dels consums, y diu que això obereix al desitj de formar part de totes las comissions que té l'Ixart.

Poca cosa debem contestar a *La Opinió*, periòdic que sempre compata ab la poca memoria dels lectors y ab l'olvit dels fets passats. D'altra manera no s'explicaria com té valor de parlar de la primera tenència d'Alcalde, que tant se treballà pera que recaigués a favor d'un amic del confrare, ni menys de comissions, puig tothom sab lo'ocorregut al constituirse l'anterior Ajuntament y lo que succeí al nomenar-se las comissions de l'actual.

Res, que quan més los hi convenia los han deixat en blanc als torristas, puig ni sisquera s'han respectat los cárrechs que semblaven vinculats en ells per tradició o herència.

Neurastenia. — Neurostèogeno Sugrafies.

La penosa enfermetat que venia patint nostre estimat amic D. Manel Comas, tingué un fatal desenllaç a las dugas de la nit del dimecres passat.

Lo Sr. Comas (q. e. p. d.), s'havia conquerit valiosas amistats entre tots quants tingueren lo gust de tractar-lo, essent una bona prova d'això la nombrosa y distingida concurrencia que assistí a l'acte de l'enterro que tingué lloc lo dijous.

A sa respectable familia li significà que venia de la mort de su marit.

Convalecències. — Ovi Leclina Giol.

S'anuncia pera dintre de poch la publicació en aquesta ciutat d'un setmanari catalanista que's titolarà *Lo Nacionalisme*.

Celebrarem que aquesta notícia's confirmés y quell nou confrare comparteixi ab Lo Camp la tasca de treballar pel bé de la terra.

La vaga d'obres de mar tingué solució'l divendres passat, poguent reprendre los treballs los vapors «Cabañal» y «Gyon» que estaven detinguts en nostre port.

Celebrarem la terminació d'una vaga que tants perjudicis ha ocasionat al comers y als naviers nacionals.

— Camises y corbatas alta novetat. Camiseria de Pau Brú, comte de Rius, 20.

Diumenge vinent, a las nou de la nit, la «Joventut Orfeonista» donarà un concert en lo local de l'Associació Catalanista de Tarragona y sa comarca.

Dit concert, que podrá considerar-se com inaugural de l'*Orfeó* que ab tanta constància y intel·ligència ha creat lo distingit músich En Lluís Roig, està dedicat a l'*«Associació Catalanista»* y als socis protectors de la «Joventut Orfeonista».

L'entrada al local estará reservada als socis y sus famílies y als convidats.

En l'iglesia del Sant Hospital se celebraran ahir missas en sufragi de l'ànima de D. Joseph Gatell y Nel·lo (q. a. C. s.), avi de nostre benvolgut amic En Joseph Gatell y Gatell.

Reiterarem a la distingida família Gatell l'expressió de nostre condol.

S'ha publicat lo primer número de la «Revista Musical Catalana» que serà portaveu de l'eminent societat, honra de nostra patria, «Orfeó Català».

La direcció de la nova Revista que serà mensual, corre a càrrec de nosre distingit amic en Lluís Millet, qui tant ha vingut fent y ab tan notable èxit, pera entavar la música catalana.

Desitjém a la nova publicació lo major èxit.

Aquesta tarda a dos quarts de sis tindrà lloc al «Centre Industrial» l'Assamblea general ordinaria de segona convocatoria, pera llegir la Memoria dels treballs realitzats durant l'any passat, aprobació de comptes y renovació de la meitat de la Junta Directiva.

Sobressadas de Mallorca, Sixto Vilalba, San Miquel, 17.

Cansat de probar específichs seny cap resultat, l'únich que m'ha fet surtir espesíssim cabell a la calva més gran que'l meu cap tenia, és lo vegetal «Azgar» del perruquer CASALS.

TIP. DE FRANCESC SUGRÀNES, COMTE DE RIUS, 9

LO NOTARI ARXIVER

Don Simó Gramunt

ha trasladat sa habitació y despatx a la casa núm. 17 del carrer de Sant Agustí.

Cervesa

de primera qualitat, se serveix á preus reduïts en l'acreditat establellit

LA BATERIA

Rambla St. Joan, núm. 39

Gran assortit de vins y licores de totes classes, marcas de primera y preus econòmichs.

Companyia Valenciana de Navegació

Línia regular de grans y ràpids vapors

ENTRE

Espanya, França e Italia

Vapors de la Companyia

Sagunto, Alcira, Játiva, Grau, Martorell, Cabanillas y Denia

Sortidas fixes y setmanals del port de Tarragona, directament pera Marsella y Génova los dimars de cada setmana escala la quinzenal a Liorna.

Pera Valencia, Alacant, Almería, Málaga, Algeciras, Cádiz y Huelva los dijous de cada setmana.

Viatges extraordinaris a Marsella y Niza.

S'admet passatge y càrrega á nolis reduïts.

S'admet càrrega ab nolis seguit y coneixement directe pera New-York, Nàpols, Bari, Siracusa, Messina, Catania, Palermo, Cagliari, Venecia, Malta, Triest, Fiume, Odessa, Braila, Galats, Alexandria, Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Singapore, Hong-Kong, ab trasbordo á Génova.

Agent: D. Román Musolas

Carrer d'Apodaca, 38-Tarragona. Teléfono, núm. 34

Sorteo de los premios, 17 de Diciembre

GRAN LOTERÍA DE DINERO

600,000

Marcos ó aprox. Pesetas

1.000,000

como premio mayor pueden ganarse en caso más feliz en la nueva gran Lotería de dinero garantizada por el Estado de Hamburgo.

Especialmente:

I Premio	300000
I Premio	200000
I Premio	100000
I Premio	80000
I Premio	60000
2 Premios	50000
I Premio	45000
3 Premios	40000
I Premio	35000
5 Premios	30000
5 Premios	20000
3 Premios	15000
16 Premios	10000
40 Premios	5000
100 Premios	3000
160 Premios	2000
619 Premios	1000
812 Premios	400
32014 Premios	169
20017 Premios	300, 200, 144, 111, 100, 78, 45, 21

Para orientarse se envia gratis y franco el prospecto oficial a quien lo pida.

Droguería Plana

Antigacasa Figueras

Real 6, cantonada Rebollo 20

En aquella casa trobará la industria, la agricultura y las artes, un complert surtit de drogas, sulfat y primeras materias para ahorros al riqueza garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sofre FLORESTILLA de la millor marca

TARRAGONA

Farmacia Plana

al costat de la antiga
CASA FIGUERAS
REAL, 6.—Tarragona

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complert assortit de medicació per curas antisèptiques.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Ayuas minero-medicinals
TARRAGONA

Serveys de la Compania Trasatlántica

Línia de Cuba y Méjich.—Lo dia 17 de Janer sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y lo 21 de Coruña, lo vapor **Alfonso XIII** y **Alfonso XII**, pera Habana y Veracruz. Admet passatge y carrega pera Costafríme y Pacífich ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.Línia de Nova-York, Cuba y Méjich.—Lo dia 26 de Desembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y lo 30 de Cadiz lo vapor **Buenos Aires**, directament pera Nova-York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distintos punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo.Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Janer sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y lo 15 de Cadiz, lo vapor **Montevideo**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de La Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guaya, admetent passatge y carrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferro-carril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacific, pera quals portis admets passatge y carrega ab bitllets y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. Sadmet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris ab trasbord a Habana. També carrega pera Maracaibo, Coro, Carupano, Trinitat, Guanáta y Camaná ab trasbord a Curaçao.Línia de Filipinas.—Lo dia 30 de Janer sortirà de Barcelona, habent ferriadas escalas intermitentes lo vapor **Alicante**, directament pera Port-Said, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa Oriental d'Africa, de la India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.Línia de Buenos Aires.—Lo dia 3 Febrer sortirà de Barcelona, lo 15 de Málaga y lo 1 d'Alacant y lo 22 de Cadiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de La Palma y Santa Cruz de Tenerife, retornant a Barcelona per Cadiz, Alacant y Valencia.Línia de Canàries.—Lo dia 17 de Janer sortirà de Barcelona lo 18 de Valencia, lo 1 d'Alacant y lo 22 de Cadiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de La Palma y Santa Cruz de Tenerife, retornant a Barcelona per Cadiz, Alacant y Valencia.Línia de Fernando Póo.—Lo dia 25 de Janer sortirà de Barcelona y el 30 de Cádiz, lo vapor **San Francisco**, pera Fernando Póo, ab escalas en Casablanca, Mazagán y altres ports de la Costa occidental d'Africa y Golf de Guinea.Línia de Tanger.—Sortidas de Cádiz dilluns, dimecres y divendres. Per a més informes dirigir-se á son agent **D. Emili Borrás**.

L'ESPERANSA

Companyia anònima de segurs a prima fixa

Capital social: 5.000.000 de pesetas

Consell d'Administració

President	Joseph Ciurana y Cabré
Vicepresident	Pere Company y Molins
Administrador general	Bonifaci López Muñoz
Idem id. suplent	Pere Rius y Fábregas
Vocals	Joan Rovira y Palau
	Vicens Piera y Brills
	Joseph M. Lorjart y Barbany
	Felip Durán y Piqué
	Vicens Aldruseu y Prats
	Edelmir Borrás y Lozano
	August Vidal y Parera
	Lluís Massó y Simó

Gerent... D. Emili Bessa, Real, 32.—A Reus y son partit: Srs. Massó y Ferrando.

Secretari general... Inspector general...

Direcció y oficinas: Rambla de Catalunya, 52

D. I. gat a la província de Tarragona: D. Ignaci Sanpere y C., constructors d'arades y bogits per ondas llaurades y demás màquines agrícoles.

MAQUINARIA

agrícola, industrial y vinícola

Complert assortit en ferretería

MARCÉLI VICENS

APODACA, 27, TARRAGONA

Unich representant en aquesta província de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci Sanpere y C., constructors d'arades y bogits per ondas llaurades y demás màquines agrícoles.

Emulsió NADAL

Es la mellor y más agradable

Única que conté'l 80 per 100 d'oli de peixe de bacallá y glicerofosfats y hipofosfits de cals y de sosa.

Aprobada y recomenada pels Col·legis de Metges y Farmacèutics de Barcelona, mitjançant l'anàlisis dels Srs. Drs. Bonet, Catedràtic de Farmacia de Madrid y Codina Länglin, de Barcelona.

Es aliment concentrat, medicament tònic; estipulant del desenvolupament físich, creixensa d'ossos y surtida de las dents. Necesaria als nens, embrassades, vells y personas débils; pera las enfermetats consuntivas, convalescencia, diabets, tos, catarrus, tisis, escrófulas, raquitisme, linfatisme y dolors; aumenta la llet y la vitalitat.

DE VENDA

Farmacías y magatzems de drogas:

A Tarragona, Major 14

CENTRE D'INSTRUCCIÓ MUSICAL

DE TARRAGONA

EN LO

SALÓ AYNÉ

Ha quedat oberta la matrícula pera l'ingrés a las classes de Solfeig, Teoria de la música, Piano y Instruments d'arch.

Lo dia 1.er d'Octubre quedá obert lo curs de 1903 a 1904.

*** HORAS DE CLASSE ***

Senyoretas: de 5 a 7 de la tarde.

Noys: de 6 a 8 de la nit.

Gabinet y Clínica Dental

DE

A. PONS ICART

SAN AGUSTÍ. NÚM. 21. PIS SEGON. TARRAGONA

Tractament especial de las malaltias de las dents y genivas.

Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor.

Especialitat en emplastes, empolmadoras y orificacions.

Perfeccionament en la construcció de pessses y dentaduras de totas classes.

Pera noys: De set à dos quarts de nou al vespre

ABONOS

Químichs y minerals garantits per son més poder fertilisant, elaborant los complets espcionals pera cada terra y cultiu.

ABONOS

Organic-químichs propis pera plantacions pera parafolls també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinars. Despulls, tercilla etz, grans legums i t.

COMISSIONS Y REPRESENTACIONS

QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4.—Tarragona

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Méndez Núñez, 16, 2.º.—TARRAGONA

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Méndez Núñez, 16, 2.º.—TARRAGONATarragona, trimestre... 1° pesetaFora... 1° pesetaExtranjer... 2° peseta

Número d'avuy... 0,10 peseta

Anunci a preus redunits

Uniò-36. Tarragona

EXCELSER

En Llanas ven uns paraigüas de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bó, que resisteix tota prova al deval d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebòns, qui ai Rafel ni Murillo los podrían fer melló, aproposit per regalos;

causen gran admiració.

Trobarán també sombrillas y un gran assortit de bastóns, parassols de totas menes que són molt barato y bons.

Mellor dit: no ya cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

Aquest establecimiento compta ab los avensos més moderns y pràcties que la ciència requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopédichs.

Especialitat en lo bragger Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trencadures.

Grans existencies en braguers de goma pera la curació radical de las trencadures congénitas y adquirides de l'infància y tot lo concernent á Cirurgia y a Ortopedia.

Casa recomendada per tots los seyors metges que han tingut ocasió de conéixerla, tant per los gèneros de son catàleg com per los prèus reduïts.

PÈRE MONTSERRAT. Uniò-34.—TARRAGONA

Aquesta triple ayga de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada ab la flor

A engrès important descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—AYGA NAF SERRA

Ayga naf SERRA